

Grudzień 2011

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu
Terytorialnego i Administracji**

Wskazania dotyczące modernizacji sieci szkolnej i organizacji pracy szkół w Krakowie

*Strategia Rozwoju Edukacji w Krakowie
w latach 2011-2018*

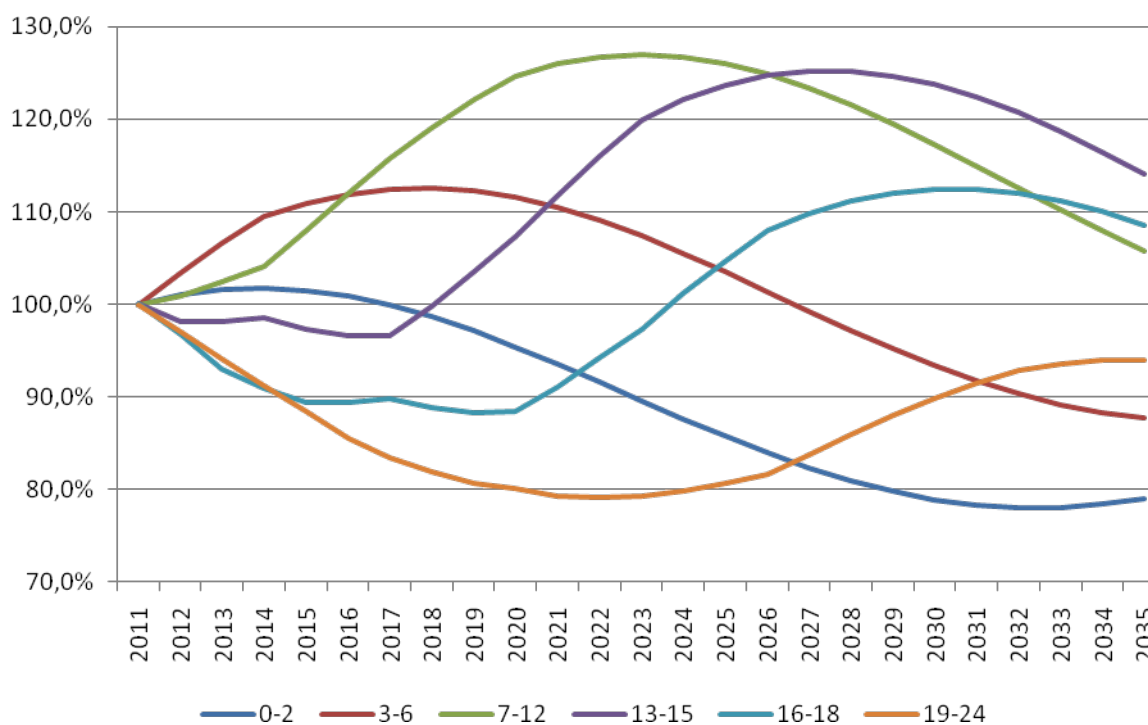
Spis treści

<u>I. Wskazania dot. modernizacji sieci edukacyjnej w Krakowie</u>	3
<u>Uwagi o przyszłości oświaty w Krakowie</u>	3
1.1. <u>Uwagi o przyszłości oświaty w Krakowie – analizy szczegółowe</u>	6
<u>Wybrane analizy</u>	7
<u>Rejon Krowdrza</u>	7
<u>Rejon Nowa Huta</u>	8
<u>Rejon Podgórze</u>	8
<u>Rejon Śródmieście</u>	9
<u>Dzielnica VIII</u>	10
<u>Dzielnica XVIII</u>	11
<u>Małe szkoły</u>	11
1.2. <u>Uwagi końcowe</u>	12
<u>II. Obszary ryzyka działalności szkół i placówek oświatowych w Krakowie</u>	14
2.1. <u>Szczegółowa analiza poszczególnych kategorii ryzyk</u>	17
<u>Kategoria I. Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół</u>	17
<u>Kategoria II. Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły</u>	21
<u>Kategoria III. Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług</u> ..	25
<u>Kategoria IV. Grupa ryzyk dotyczących nadmiernej podaży miejsc w danego typu placówkach</u> ..	26
<u>Rekomendacje</u>	30

I. Wskazania dot. modernizacji sieci edukacyjnej w Krakowie

Uwagi o przyszłości oświaty w Krakowie

Prognoza demograficzna dla m. Krakowa do roku 2035 pokazuje, że biorąc pod uwagę podstawowe dla strategii edukacyjnej grupy wiekowe, przyszłość tego miasta wiąże się nie z ograniczaniem usługi edukacyjnej, ale z jej rozszerzaniem. Jeśli w tym okresie ludność miasta ma wzrosnąć z 760 tys. do 769 tys. mieszkańców (minimalnie, bo o 1%), to udział dzieci i młodzieży pozostanie na poziomie zbliżonym do dzisiejszego (117 i 115 tys. ludności w wieku 0-17 lat), ale zmiana nastąpi w wewnętrznej konfiguracji tej grupy obywateli miasta.

Rodzi to ewidentne skutki dla systemu oświaty krakowskiej. Analizując dane i prognozę demograficzną należy stwierdzić, że:

- W ciągu najbliższego pięciolecia utrzyma się stabilny poziom liczebny potencjalnej grupy żłobkowej, po czym nastąpi zmniejszenie urodzeń do poziomu 78% (z roku bazowego 2011) około roku 2030;
- Na przestrzeni najbliższego ćwierćwiecza wzrośnie grupa przedszkolna (jej dynamika zależy od ostatecznego terminu objęcia nauką szkolną sześciolatków) nawet o ok. 12% w roku 2017-

18, co spowoduje wzrost zapotrzebowania na opiekę przedszkolną; wzrost ten może też być uwarunkowany zapotrzebowaniem na upowszechnienie opieki przedszkolnej; należy więc umacniać przedszkola publiczne i stwarzać zachęty do rozwijania niepublicznych form opieki przedszkolnej dofinansowanej ze środków miejskich; formy niepubliczne są bardziej elastyczne i wymagają mniejszych nakładów, zwłaszcza inwestycyjnych, z budżetu miasta;

- c) W dającej się przewidzieć przyszłości będzie wzrastała, nawet o 27% w roku 2023 w stosunku do roku bazowego, liczba dzieci w wieku szkoły podstawowej; wzrost ten utrzyma się do końca lat 30-tych XXI wieku, co spowoduje konieczność podjęcia inwestycji w zakresie tego typu szkół, zwłaszcza w rozbudowujących się dzielnicach mieszkaniowych; ich szczegółowa lokalizacja zależy od dokładnego przeglądu dzielnic i osiedli, prognoz deweloperów oraz analizy m.in. rynku mieszkaniowego;
- d) Po początkowym spadku do roku 2016-17 nastąpi wzrost liczby gimnazjalistów aż do poziomu 25% roku bazowego na przestrzeni ok. dziesięciu lat; wydaje się, że sporą część nadwyżki gimnazjalnej w „starych” dzielnicach można umieścić w wyludniających się szkołach ponadgimnazjalnych, które jeszcze przez kolejne 10 lat będą przeżywały regres liczby uczniów; pod koniec lat 20-tych b. wieku zwalniać się będą miejsca w budynkach szkół podstawowych (od 2023 roku będzie się sukcesywnie zmniejszała liczba uczniów w tych szkołach), zwłaszcza na nowych osiedlach, co może pozwolić wchłonąć nadwyżkę gimnazjalistów; można więc ostrożnie zakładać, że duże inwestycje w szkolnictwie gimnazjalnym nie będą konieczne;
- e) W szkołach ponadgimnazjalnych liczba uczniów jeszcze do roku 2024 będzie niższa niż w roku bazowym; lukę tę, przynajmniej po roku 2017, można by uzupełnić gimnazjalistami, których liczba zacznie wzrastać; łączenie gimnazjów ze szkołami ponadgimnazjalnymi jest popierane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i słuszne ze względów programowych; w połowie lat 20-tych, gdy zacznie wzrastać liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych, warto będzie rozważyć inwestycje w tym zakresie na obrzeżach miasta, tym bardziej, że placówki te będą sukcesywnie rozwijały edukację realizowaną w toku całego życia;
- f) Marginalną w zakresie nin. opracowania, ale istotną z uwagi na problem edukacji jako całości, jest kwestia liczebności populacji studentów; o ile w całej Polsce obserwuje się zmniejszenie tej grupy wiekowej w niektórych rejonach kraju i w wielu powiatach nawet o 40%, to prognoza dla „swoich” mieszkańców Krakowa przewiduje jej zmniejszenie zaledwie o 20%; jednocześnie jest to grupa, która może być objęta edukacją policealną, będącą w gestii miasta.

Do powyższych uwag należy dodać pewne uwarunkowania i ograniczenia, a wśród nich migrację wewnętrzną i zewnętrzną mieszkańców miasta i okolic, w szczególności zasilających szkolnictwo ponadgimnazjalne, wspomniany wyżej ostateczny termin przejścia sześciolatków przez szkoły podstawowe, inwestycje w zakresie szybkiej komunikacji miejskiej, umożliwiającej przemieszczanie się uczniów na terenie miasta, tempo rozwijania się aglomeracji krakowskiej (kwestia rozwiązań ustawowych dla funkcjonowania aglomeracji w polskim systemie samorządowym) i powiązania dzielnic peryferyjnych z okolicznymi gminami i powiatami. Miasto mogłoby rozważyć zawarcie porozumień z okolicznymi gminami i powiatami w sprawie okresowego przejścia „jego” uczniów do wyludniających się szkół sąsiednich gmin i powiatów (finansowo to rzecz opłacalna, bo gminy wiejskie otrzymują większe środki na jednego ucznia liczone w części oświatowej subwencji ogólnej, a miasto nie ponosi żadnych kosztów), tym bardziej, że standard wyposażenia tych szkół niejednokrotnie jest lepszy od szkół wielkomiejskich.

Wydaje się też, że Miasto winno więcej uwagi skupić na wspieraniu i popularyzowaniu idei szkolnictwa niepublicznego (spotkania i narady z tym środowiskiem, konferencje naukowe, komunikacja poprzez witrynę miasta, wysłuchiwanie głosu środowiska w kwestii dofinansowania tej formy usługi edukacyjnej), bo *per saldo* to może się miastu „opłacać” w sensie organizacyjnym, a przede wszystkim finansowym (odpadają koszty potencjalnych inwestycji). Wydaje się, że relacje z tym środowiskiem nie mogą pozostawać w gestii urzędników, a raczej powierzone winny być jakiejś organizacji pozarządowej lub porozumieniu takich organizacji prowadzących szkoły, z którą kontakt utrzymywałby pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. oświaty niepublicznej. Szkoły niepubliczne świadczą usługi w zakresie obszaru kompetencji i odpowiedzialności samorządu przed społeczeństwem. Publiczna /samorządowa polityka oświatowa musi uwzględniać szkoły niepubliczne, w przeciwnym razie dystansuje się od realizacji części swoich obowiązków, od części swoich obywateli, którzy zaspokajają swoją publiczną usługę inaczej niż korzystając z publicznych szkół. Nie przestają być jednak obywatelami miasta.

1.1. Uwagi o przyszłości oświaty w Krakowie – analizy szczegółowe

Celem doprecyzowania i uszczegółowienia danych o szkołach w Krakowie z możliwością ich wykorzystania do prognozowania sieci szkół w rejonach i dzielnicach miasta, przy pomocy Biura Zastępcy Prezydenta Miasta w dniach 14-18 listopada 2011 r. zebrano dane statystyczne, dotyczące przede wszystkim urodzeń dzieci w obwodach szkolnych w latach 1996-2010. Na 148 szkół podstawowych w mieście (dane SIO z 30.09.2010 r.) odpowiedzieli dyrektorzy 91 szkół podstawowych, czyli około 2/3 respondentów. Niestety, nadesłane materiały i dane nie pozwalają opracować pełnej analizy urodzeń, a tym samym wyczerpującej prognozy liczby uczniów w szkołach w najbliższym dziesięcioleciu. Niemniej jednak uznać należy, że 61% odsetek zwrotu ankiet jest wystarczający dla wyciągania wniosków i dla traktowania wyników badania jako reprezentatywnych dla całej populacji szkół w Krakowie. Poniżej zestawienie ogólne odpowiedzi.

Tabela 1. Zestawienie ilościowe nadesłanych odpowiedzi

Rejon	Liczba szkół w rejonie	Liczba nadesłanych odpowiedzi	Procent liczby szkół, które odpowiedziały	Odpowiedzi w których dane są ewidentnie błędne
Krowodrza	33	20	61%	1
Nowa Huta	31	26	84%	1
Podgórze	54	28	52%	-
Śródmieście	30	17	57%	-
Razem	148	91	61%	2

Na podstawie zebranych danych podjęto próbę dokonania uogólnień, ale w zasadzie tylko na poziomie rejonów. Przyjęto przy tym założenia, które determinowały sam proces analizy, jak i prezentowane wnioski:

- a) 1 września 2012 naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej rozpoczną uczniowie siedmioletni i sześcioletni;
- b) w latach 2012-2018 rozpoczynających rok szkolny w szkołach podstawowych będzie się uczyło równoległe siedem roczników uczniów z uwagi na przyjęcie dwóch roczników do klasy pierwszej i tak będzie w klasach kolejnych;
- c) w latach 2019-2020 (także w nieanalizowanym 2021) rozpoczynających rok szkolny w gimnazjach uczyły się będą równoległe cztery roczniki uczniów, jako przesunięcie wyżu organizacyjnego ze szkół podstawowych;
- d) w analizie uwzględniono wyłącznie lata, dla których zebrano dane dla wszystkich uczących się w danym roku roczników uczniów;

e) od 2012 roku w przedszkolach będą trzy (a nie cztery) roczniki wychowanków.

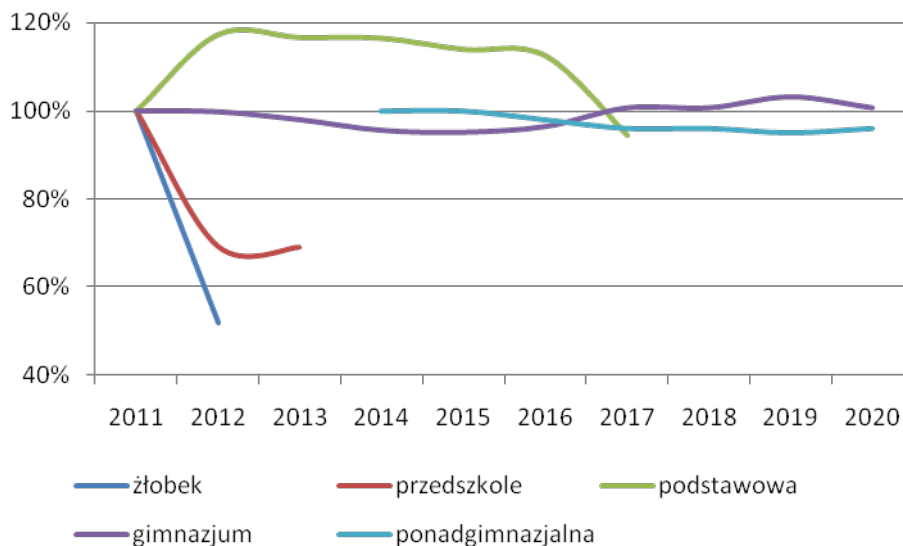
Z uwagi na opieranie się na danych rzeczywistych (urodzeniach żywych) w takich grupach funkcjonalnych jak „żłobek” i „przedszkole” uwzględniono tylko te lata, dla których są pełne dane, np. dla grupy żłobkowej (0-2) brak danych o urodzeniach w roku 2011.

Wybrane analizy

Rejon Krowodrza

W rejonie Krowodrza przyjmując, tak jak w kolejnych analizach, że dla czterech grup funkcjonalnych rokiem bazowych będzie rok 2011, z wyjątkiem szkół ponadgimnazjalnych, dla których za rok bazowy przyjęto rok 2014, na podstawie niepełnych danych wnioskować można, że do roku 2013 może (o ok. 30%) zmniejszyć się liczba dzieci w przedszkolach.

Wykres 1. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Krowodrzy

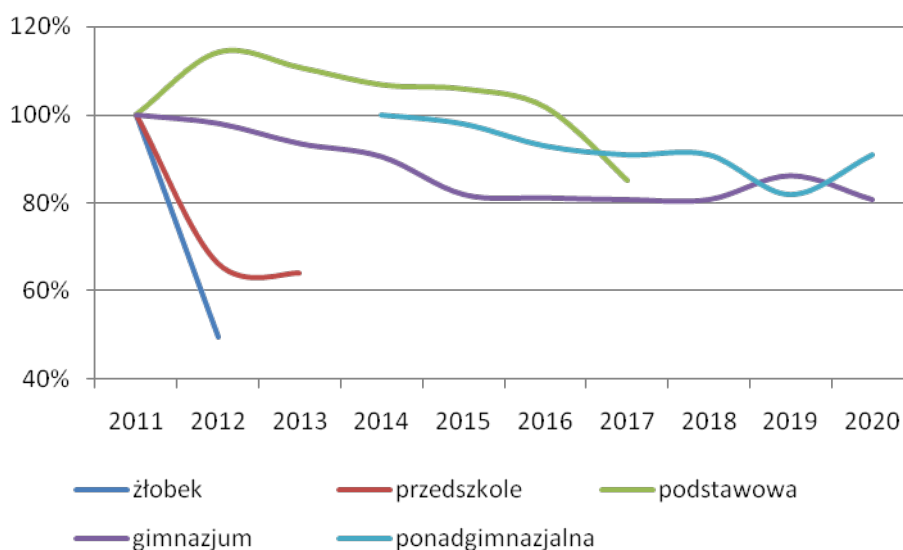

W latach 2012-2016 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła w szczytowym okresie o ok. 16-17%, by od roku 2017 obniżyć się poniżej poziomu roku 2011. Do roku 2020 liczba uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych będzie oscylowała w granicach poziomu lat bazowych. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych nie uwzględniono uczniów z migracji międzypowiatowej. Nie mniej nie ulega wątpliwości, że w dzielnicach tego rejonu raczej nie należy planować inwestycji w zakresie rozwoju bazy oświatowej, co nie ogranicza możliwości poprawy ich jakości i funkcjonalności.

Rejon Nowa Huta

W rejonie Nowa Huta w grupie szkół podstawowych okres wzrostu będzie o jeden rok krótszy i jego apogeum będzie niższe, bo wyniesie zaledwie 14% roku bazowego. Natomiast w grupie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych przez całe dziesięciolecie będzie następował regres i osiągnie nawet 1/5 roku bazowego.

Wykres 2. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Nowej Huty

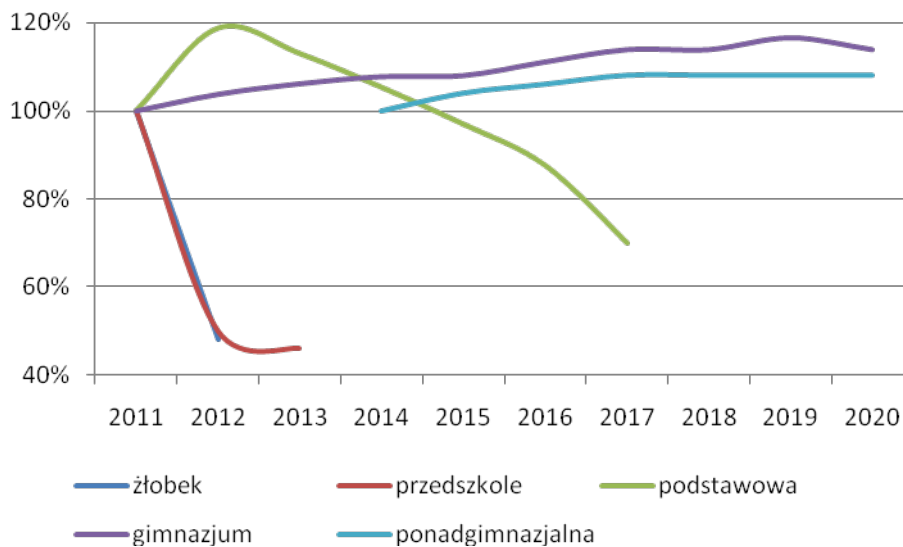

Orientacyjna prognoza dla szkół ponadgimnazjalnych nie uwzględnia migracji.

Rejon Podgórze

Rejon ten jest wyjątkowy na mapie oświatowej Krakowa. W rejonie tym może gwałtowniej nastąpić spadek liczby potencjalnych wychowanków przedszkoli do poziomu 46% roku bazowego w roku 2013 (bez mała 18% mniej niż w Krowdrzy i Nowej Hucie). W tej sytuacji należy wspierać powstawanie wyłącznie przedszkoli niesamorządowych, aby nie narażać samorządu na koszty likwidacji niepotrzebnej placówki. ale jednocześnie w analizowanym okresie prognozowany jest na podstawie liczby dzieci już urodzonych okresowy (do roku 2014) sumaryczny wzrost liczby uczniów szkół podstawowych, ale w grupie uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych prognozuje się wzrost liczby gimnazjalistów nawet o 16%, i nieco niższy (nie licząc migracji) uczniów na kolejnym etapie kształcenia.

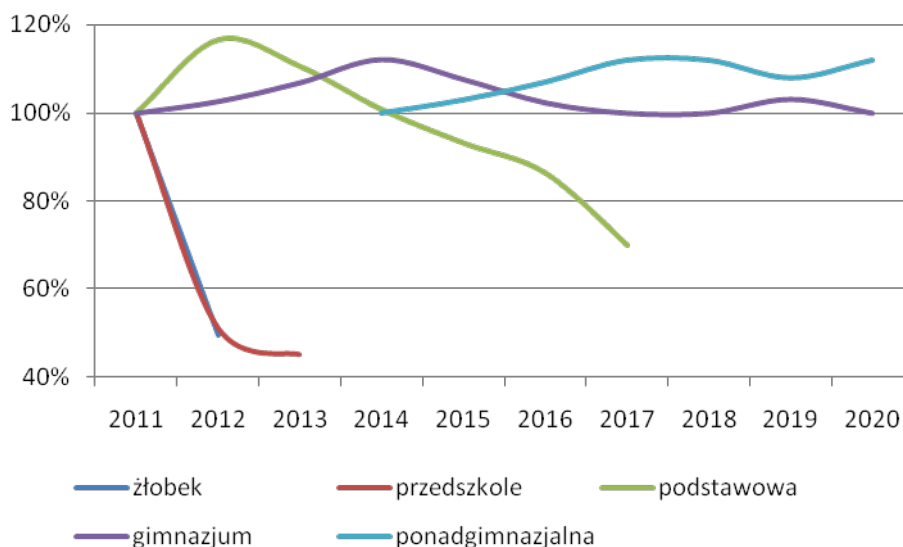
Wykres 3. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Podgórza

Rejon Śródmieście

W tym rejonie prognozy dla oświaty są zbliżone do Podgórza: znaczne zmniejszenie liczby małych dzieci (żłobek i przedszkole), ale okresowy wyraźny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych, ale tylko do roku 2014 (max. 16%), uczniów gimnazjów do roku 2017 (12%) oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych także o 12% nawet poza analizowany okres, choć nasza analiza nie uwzględnia czynnika migracyjnego dla tego typu szkolnictwa.

Wykres 4. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Śródmieścia

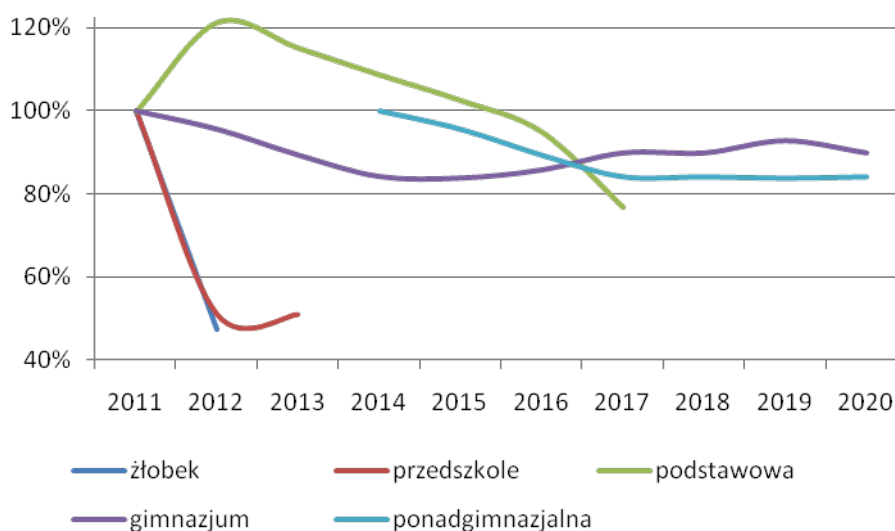

Spośród 18 dzielnic Krakowa, dla dzielnicy IX nadeszła ankieta tylko ze Szkoły Podstawowej nr 56, jednak nie zawierała żadnych potrzebnych danych. Z grona pozostałych dzielnic dla przykładowej, bardzo szczegółowej analizy wybrano dwie.

Dzielnica VIII

Dzielnica ta leży na terenie rejonu Podgórze. Nadesłano odpowiedzi z 7 szkół, ale wyniki z trzech szkół nie zawierały danych o rocznikach urodzonych w latach 2007-2010.

Wykres 5. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Dzielnicy VIII

W tej dzielnicy zdecydowanie zmniejsza się liczba małych dzieci, wzrost liczby uczniów szkół podstawowych będzie tylko do roku 2015 maksymalnie o 22%, natomiast liczba uczniów szkół

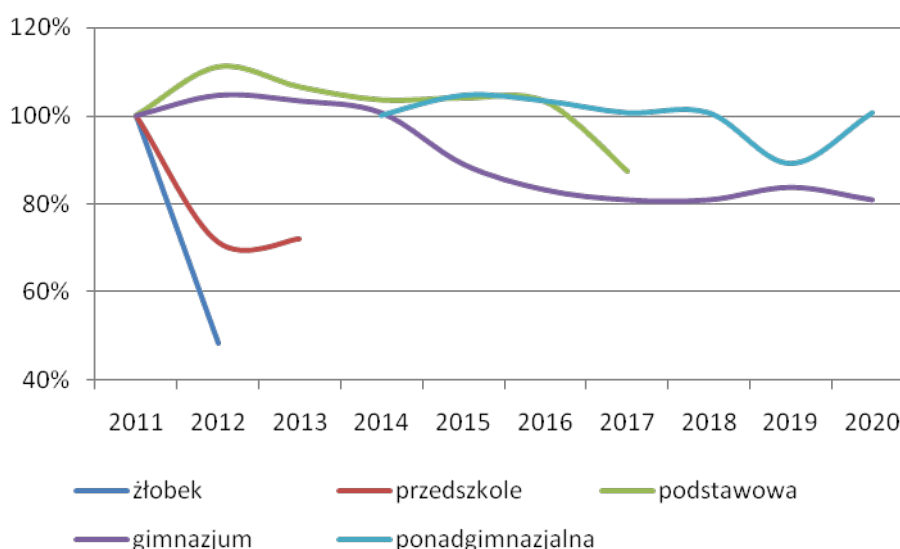
średnich (gimnazjów i ponadgimnazjalnych) przez cały okres będzie poniżej rejestrowanego dziś poziomu.

Dzielnica XVIII

Dzielnica ta leży na terenie Nowej Huty, zaś w materiałach z 8 szkół podstawowych zaledwie w jednej był brak danych o rocznikach 2007-2010. Prognoza dla tej dzielnicy, pomijając szkoły, z których danych nie nadeszło, będzie więc najpełniejsza.

Zmniejszenie liczby małych dzieci sięgnie poziomu 29% w przedszkolach w roku 2012 (po odejściu jednego rocznika do szkoły); maksymalny poziom uczniów w szkołach podstawowych powinien osiągnąć poziom o 11% wyższy od roku bazowego; jednocześnie liczba gimnazjalistów będzie oscylowała wokół kwoty bazowej, by od roku 2012 zmniejszać się do roku 2018 o ok. jedną piątą. Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych powinna oscylować w granicach wielkości bazowej, z tym, że pod koniec dekady zmniejszy o ponad 10%.

Wykres 6. Prognoza liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i placówek przedszkolnych na terenie Dzielnicy XVIII

Małe szkoły

Tabela 2. Szkoły, z których uzyskano dane z urodzeniach dzieci w obwodzie szkoły, z liczbą urodzeń poniżej 30 w roku

Szkoła	Dzielnica	Urodzenia w roku					
		Rejon	2010	2009	2008	2007	2006
SP140	XVIII	Nowa Huta	15	14	26	11	13
SP OI 3	II	Śródmieście	28	28	18	29	25
SP 74	XVIII	Nowa Huta	16	13	22	10	9
SP 142		Nowa Huta	21	23	15	18	13

PSP Academos	I	Śródmieście	12	9			
SP 51	IV	Krowodrza				40	29
SP 141	XVIII	Nowa Huta	25	29	22	21	20

Tabela prezentuje dane z 7 szkół, w obwodach których w ostatnich pięciu latach rejestrowane są urodzenia na poziomie poniżej 30, tym samym uruchamiany może być tylko jeden oddział każdej klasy, mało ekonomiczny, bo dzielony czasem na grupy zajęć z wybranych przedmiotów. W grupie szkół, które nie nadesłały pełnych informacji demograficznych z ostatnich pięciu lat, szkołami z tendencją do utrzymywania niskiego poziomu urodzeń są szkoły w rejonie Krowodrza: ChSP Uczeń (IV), PSP Salwator (dzielnica VI), Szkoła Podstawowa nr 68 (IV) oraz w Śródmieściu Szkoła Podstawowa nr 16 (I). Wydaje się, że w przypadku szkół publicznych prowadzonych przez Miasto racjonalnym byłoby przyłączenie ich obwodów szkolnych do obwodu najbliższej szkoły podstawowej.

Pamiętając, że nawet liczba 40 urodzeń w obwodzie nie gwarantuje racjonalnego wykorzystania grupy uczniów przy podziale na oddziały oraz elastycznego zagospodarowania nauczycieli przedmiotów w klasach IV-VI szkoły podstawowej, trzeba z większą uwagą przyjrzeć się rozwojowi demografii w obwodach szkół w Krowodrzy: Szkoła Podstawowa nr 67 (IV), w Nowej Hucie Szkoła Podstawowa nr 104 (XVI), na Podgórzu Szkoła Podstawowa nr 134 oraz w Śródmieściu Szkoła Podstawowa nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 22 (obie w dzielnicy I) oraz PSP Inspiracja (II).

Przedstawiona tu analiza jest zaledwie próbą pokazania sposobu i kierunku myślenia. Nie jest naszym zadaniem możliwe wskazywanie w tym opracowaniu, które szkoły mają przyszłość w mieście a które nie, bo służyć temu powinny systematyczne analizy w tym zakresie prowadzone przez pracowników Urzędu Miasta w oparciu o pełne dane oraz przy uwzględnieniu sytuacji społecznej, a decyzje podejmować politycy.

1.2. Uwagi końcowe

Te przykładowe analizy pokazują, że:

1. Prawdopodobnie w okresie ostatnich 4 lat nie funkcjonuje prawidłowo przepływ informacji o urodzeniach żywych w obwodach szkolnych, pomiędzy właściwym wydziałem Urzędu Miasta a dyrektorami szkół. Świadczyć o tym może brak 100% zwrotów ankiet rozesłanych do szkół. Potwierdzała by to także niemożność przekazania takich danych bezpośrednio z Wydziału dla potrzeb niniejszej analizy.

2. Dane GUS dla całej populacji Miasta są poprawne, zaś tylko niespełna 40% szkół nie nadesłała odpowiedzi.
3. Z analizowanych danych wynika, iż nie istnieją dziś mocne podstawy do podejmowania wysiłku inwestycyjnego w obszarze oświaty w Krakowie, może z wyjątkiem Śródmieścia w grupie szkół ponadgimnazjalnych.
4. Analiza rozwoju zjawisk demograficznych w obwodach publicznych szkół podstawowych wykazuje, że niektóre z tych obwodów funkcjonują w warunkach graniczących z racjonalnością ekonomiczną lub w najbliższym czasie znajdą się w takich warunkach. W tej sytuacji efektywnym byłoby łączenie sąsiadujących obwodów szkół podstawowych, a nawet wręcz zmiana granic obwodów szkolnych na terenie całego Krakowa. Tworzenie zespołu szkoła podstawowa – gimnazjum jest nierozważne, gdyż (1) w jednym obiekcie zestawia się dzieci sześciolatnie i nastolatki w okresie intensywnego rozwoju, (2) zgodnie z klasyfikacją ISCED gimnazjum to niższa a liceum (technikum, zawodowa) wyższa szkoła średnia, (3) obowiązujące podstawy programowe wskazują na podział na przedmioty i kontynuację podstaw programowych z poszczególnych przedmiotów między gimnazjum a szkołą ponadgimnazjalną, co winno inspirować do tworzenia zespołów gimnazjum – liceum ogólnokształcące, w której to placówce można oczekiwać racjonalnego wykorzystania nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących.

II. Obszary ryzyka działalności szkół i placówek oświatowych w Krakowie

Na podstawie danych zdiagnozowanych w „Audycie Startowym” przedstawiającym kompleksowy opis obecnego stanu realizacji usług edukacyjnych przez Miasto Kraków wskazane zostały obszary ryzyka mogące w przyszłości, na skutek zwiększenia natężenia występowania zjawisk, w sposób istotny wpływać na prowadzenie racjonalnej działalności edukacyjnej przez poszczególne szkoły i placówki oświatowe.

W oparciu o wnioski dotyczące przeprowadzonej diagnozy organizacji i funkcjonowania szkół i placówek oświatowych w czterech perspektywach: demograficznej, finansowej, infrastrukturalnej i jakości kształcenia, na podstawie danych statystycznych oraz badania trendów – wskazane zostały trzy kategorie ryzyka, dla których powtarzający się poziom występowania przyporządkowanych podkategorii na obecnym lub pogarszającym się poziomie może wpływać na ocenę zasadności dalszego prowadzenia działalności przez poszczególne szkoły i przedszkola.

Samodzielne występowanie któregośkolwiek ryzyka w danej szkole, czy przedszkolu nie może przesądzać o wszczęciu działań reorganizacyjnych, tj. likwidacji, reorganizacji, łączenia itp. szkół czy przedszkoli. Może natomiast i powinno być sygnałem ostrzegawczym oraz podstawą do głębszej analizy sytuacji danej szkoły czy przedszkola, a następnie, na podstawie tej analizy – do podejmowania działań korygujących, naprawczych i zapobiegawczych. Równoczesne wystąpienie kilku ryzyk w danej szkole czy przedszkolu powinno wymuszać reakcję ze strony organu prowadzącego.

Kategoria I. Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół i przedszkoli.

Kategoria II. Grupa ryzyk dotyczących jakości świadczonych usług przez szkoły i przedszkola.

Kategoria III. Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług

Kategoria IV. Grupa ryzyk związana z obecnością w obwodzie przedszkoli i szkół niepublicznych.

Kategoria I. Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół i przedszkoli

Obejmuje zagrożenia związane ze stanem własnościowym poszczególnych szkół, substancją budynków w zakresie wartości zabytkowej jak i stanu technicznego oraz wyposażenia w sprzęt dydaktyczny. Wśród tej kategorii analizie poddane zostały następujące zagrożenia stanowiące podkategorie:

1. Stan prawny szkół i przedszkoli, rodzaj własności.

- 2. Infrastruktura, stan techniczny budynków.**
- 3. Wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, multimedialny.**

Kategoria II. Grupa ryzyk dotyczących jakości świadczonych usług przez szkoły i przedszkola.

Zawiera zagrożenia wynikające z niezadawalającego poziomu wyników nauczania przez uczniów danej szkoły oraz z przygotowania zawodowego nauczycieli. W ramach tej kategorii wyróżnione zostały takie podkategorie:

- 1. Jakość nauczania.**
- 2. Struktura zawodowa nauczycieli.**

Kategoria III. Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług.

W tej kategorii zlokalizowane zostały czynniki wskazujące na zagrożenia wynikające z relatywnie wysokiego kosztu kształcenia 1 ucznia oraz niskiej liczebności uczniów przypadających na 1 etat nauczyciela. Dopasowany został również wskaźnik wynikający z obserwowanych tendencji demograficznych. Zbiór tej kategorii ryzyk tworzą trzy poniższe zagrożenia:

- 1. Koszt kształcenia 1 ucznia.**
- 2. Liczba uczniów przypadających na 1 etat nauczyciela.**
- 3. Tendencja w zmianach demograficznych.**

Kategoria IV. Grupa ryzyk dotyczących nadmiernej podaży miejsc w danego typu placówkach

W tej kategorii zlokalizowany został czynnik wskazujący na zagrożenia wynikające z relatywnie wysokiej podważy miejsc dla uczniów w danej grupie szkół, przedszkoli i placówek. Zbiór tej kategorii ryzyk tworzy zagrożenie:

- 1. Suma miejsc oferowanych przez samorządowe i niesamorządowe szkoły i placówki w poszczególnych dzielnicach przekracza zapotrzebowanie na te miejsca w odniesieniu do danego typu szkół/placówek.**

Grupa powyższych czterech kategorii ryzyk zidentyfikowana została w oparciu o przeprowadzone badania diagnostyczne dla tych parametrów, dla których możliwe było wskazanie i ocena wskaźnika zagrożenia dla wszystkich szkół tego samego typu i przedszkoli.

Stąd też do poszczególnych podkategorii ryzyk uszeregowane zostały te szkoły i przedszkola, które osiągały najbardziej negatywne wyniki w danym obszarze na tle szkół o podobnym charakterze.

Z uwagi na analizę trendów demograficznych oraz różny typ szkół i przedszkoli, procesowi identyfikacji ryzyk poddane zostały: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły zawodowe, licea, zespoły szkół. Związane jest to z faktem, iż wskazane w „Audycie Startowym” zmiany demograficzne w najbardziej istotny sposób wpływają na organizację sieci tych szkół.

Dlatego też, z uwagi na inny wymiar edukacyjny oraz dodatkowe walory społeczne, diagnozie ryzyk nie zostały poddane szkoły specjalne i integracyjne, placówki oświatowo-wychowawcze, szkoły muzyczne oraz jednostki poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Jednostki te bowiem muszą być inaczej oceniane ze względu na spełnianie istotnych funkcji społecznych, wychowawczych i edukacyjnych.

Warunkując przyporządkowanie danej szkoły lub przedszkola do jednego z 9 obszarów ryzyk (w ramach czterech kategorii grup) należy mieć na uwadze, że jednostkowe odstępstwo od średnich wyników w tym obszarze nie jest równoznaczne z negatywną oceną całokształtu organizacji i funkcjonowania tej jednostki. Powinno być podstawą do szczegółowego śledzenia tych parametrów w dłuższej perspektywie i wyciągania wniosków w momencie podejmowania decyzji zarządczych przy kompleksowych działaniach modernizujących sieć szkół w Krakowie.

Z uwagi na różny charakter obszarów ryzyk, co do przedmiotu jak i skutków negatywnego oddziaływania, nie jest możliwe opracowanie algorytmu bilansującego łącznie zagrożenia skumulowanego wystąpienia tych ryzyk. Nie mniej jednak nawet jednostkowe usytuowanie szkoły czy przedszkola w jednym z obszarów ryzyk powinno być podstawą do bardziej szczegółowego monitoringu.

2.1. Szczegółowa analiza poszczególnych kategorii ryzyk.

Kategoria I. Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół.

W grupie ryzyk potencjalnie mogących oddziaływać na docelową architekturę sieci szkół i przedszkoli w Krakowie istotne znaczenie odgrywają te czynniki, które dotyczą stanu własnościowego szkół, ich stanu technicznego, a także wyposażenia w sprzęt dydaktyczny. W przypadku kumulowania się negatywnych trendów demograficznych wywołujących konieczność podejmowania działań modernizujących sieć szkół, w pierwszej kolejności należy je odnieść do jednostek mających złożony stan własnościowy.

I.1. Stan prawny szkół, rodzaj własności.

[Ryzyko wystąpienia zagrożeń z tytułu nie posiadania prawa własności przez miasto Kraków do budynków, w których zlokalizowane są szkoły i przedszkola oraz zabytkowego charakteru substancji lokalowej szkół i przedszkoli].

Zdecydowana większość budynków i lokali, w których prowadzone są przez miasto Kraków różne rodzaje szkół i przedszkoli, to budynki i lokale, których właścicielem jest Gmina Kraków. Nie mniej jednak w każdej z kategorii szkół i przedszkoli występują takie, które funkcjonują w budynkach będących własnością prywatną lub własnością innych podmiotów. Zdarzają się też takie, które mają nieuregulowany stan własnościowy. Warto też zwrócić uwagę na szkoły i przedszkola mieszczące się w budynkach zabytkowych, tj. wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków.

Tabela 1 Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół - stan prawny szkół, rodzaj własności

Lp.	Nazwa szkoły, przedszkola	Opis potencjalnego ryzyka	Źródło [str. Audytu]
I	Przedszkola		
1	Przedszkole nr 45	Stan własnościowy nieuregulowany	39
2	Przedszkole nr 121	Stan własnościowy nieuregulowany	39
3	Przedszkole nr 139	Stan własnościowy nieuregulowany	39
4	Przedszkole nr 1	Własność prywatna lub innych podmiotów	39
5	Przedszkole nr 4	Własność prywatna lub innych podmiotów	39
6	Przedszkole nr 122	Własność prywatna lub innych podmiotów	39
7	Przedszkole nr 162 (filia)	Własność prywatna lub innych podmiotów	39
8	Przedszkole nr 51	Współwłasność wraz ze Skarbem Państwa	39
9	Przedszkole nr 132	Budynek wpisany do rejestru zabytków	39

II Szkoły podstawowe			
1	Szkoła Podstawowa nr 95	Własność prywatna	60
2	Szkoła Podstawowa nr 119	Współwłasność miasta Krakowa i osób fizycznych	65
3	Szkoła Podstawowa nr 124	Współwłasność miasta Krakowa i osób fizycznych	65
4	Szkoła Podstawowa nr 3	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
5	Szkoła Podstawowa nr 16	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
6	Szkoła Podstawowa nr 1	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
7	Szkoła Podstawowa nr 11 (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3)	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
8	Szkoła Podstawowa nr 4	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
III Gimnazja			
1	Gimnazjum nr 27	Współwłasność miasta Krakowa i osób fizycznych	65
2	Gimnazjum nr 1	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
3	Gimnazjum nr 2	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
4	Gimnazjum nr 3	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
5	Gimnazjum nr 4	Budynek wpisany do rejestru zabytków	66
IV Szkoły ponadgimnazjalne			
1	I LO im. Nowodworskiego	Budynek wpisany do rejestru zabytków	121
2	II LO im. Jana Sobieskiego	Budynek wpisany do rejestru zabytków	121
3	V LO im. Augusta Witkowskiego	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
4	VI LO im. Adama Mickiewicza	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
5	XX LO im. Leopolda Staffa	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
6	Zespół Szkół Ekonomicznych nr 1	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
7	Zespół Szkół Chemicznych	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
8	Zespół Szkół Mechanicznych nr 1	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
9	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122
10	Centrum Kształcenia Praktycznego	Budynek wpisany do rejestru zabytków	122

Krakowskie przedszkola samorządowe zlokalizowane są w 119 budynkach i 19 lokalach. Spośród nich, właścicielem 111 budynków i 12 lokali jest Miasto Kraków. Nieuregulowany stan własnościowy mają 3 budynki. 4 budynki oraz 7 lokali jest własnością prywatną oraz innych podmiotów. W przypadku jednej nieruchomości współwłaścicielem jest Skarb Państwa

Samorządowe szkoły podstawowe i gimnazja prowadzone przez miasto Kraków zlokalizowane są w 136 budynkach, z których do Gminy należy 116. Nieuregulowany stan prawny ma 13 budynków. 3 są własnością Skarbu Państwa, natomiast 1 budynek jest własnością prywatną, a 3 współwłaścicielem są osoby fizyczne.

Krakowskie samorządowe szkoły ponadgimnazjalne prowadzą swą działalność w 64 budynkach i w jednym lokalu. 56 budynków należy do miejskich zasobów nieruchomości, 7 ma nieuregulowany stan własności, 1 budynek i lokal są własnością innych podmiotów. Z kolei lokalizacja szkół w budynkach zabytkowych ogranicza prowadzenie modernizacji substancji lokalowej.

Nieregulowany stan prawny budynków oraz korzystanie z pozagminnych zasobów nieruchomości może powodować dochodzenie swoich roszczeń oraz wypowiedzenie dotychczasowych warunków użytkowania/najmu budynków, co w konsekwencji może skutkować koniecznością znalezienia nowego budynku.

I.2. Infrastruktura, stan techniczny budynków

[Ryzyko związane z brakiem pełnej infrastruktury lokalowej niezbędnej do prowadzonej działalności, ze zbyt małą lub zbyt dużą powierzchnią lokalową przypadającą na 1 ucznia]

Na podstawie pozyskanych danych dotyczących infrastruktury funkcjonalnej wszystkich budynków oraz ich powierzchni dla każdego rodzaju możliwe było wskazanie tych jednostek, które posiadają odbiegające od przyjętego standardu parametry funkcjonalne.

Ponadto analizie poddana została powierzchnia lokalowa przypadająca na 1 ucznia. Ten parametr rozpatrywany był w dwóch kategoriach: niewystarczającego metrażu na 1 ucznia ($< 3 \text{ m}^2$), jak i też zbyt dużego metrażu ($> 7 \text{ m}^2$ na 1 ucznia)

Tabela 2 Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół - infrastruktura, stan techniczny budynków

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka	Źródło [str. Audytu]
I	Szkoły podstawowe		
1	Szkoła Podstawowa nr 3	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
2	Szkoła Podstawowa nr 50	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
3	Szkoła Podstawowa nr 74	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
4	Szkoła Podstawowa nr 134	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
5	Szkoła Podstawowa nr 138	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
II	Gimnazja		
1	Gimnazjum nr 21	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
2	Gimnazjum nr 34	Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej	65
III	Szkoły ponadgimnazjalne		
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Przemysłu Skórzanego	Brak pomieszczenia do prowadzenia zajęć WF	123
2	XXVII Liceum Ogólnokształcące	Brak pomieszczenia do prowadzenia zajęć WF	125
3	XIV Liceum Ogólnokształcące	Brak pomieszczenia do prowadzenia zajęć WF	125
4	XXI Liceum Ogólnokształcące	Brak pomieszczenia do prowadzenia zajęć WF	125
5	Zespół Szkół Budowlanych nr 1	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,9	122
6	Zespół Szkół Łączności	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,9	122
7	Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Melioracji	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,8	122
8	Zespół Szkół Ekonomicznych nr 1	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,7	122
9	Zespół Szkół Chemicznych	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,7	122
10	Zespół Szkół Zawodowych PGNiG	Powierzchnia na 1 ucznia m^2 - 2,7	122

11	Zespół Szkół Gastronomicznych Nr 2	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,6$	122
12	Zespół Szkół Gastronomicznych nr 1	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,1$	122
13	Zespół Szkół Mechanicznych Nr 4 w Krakowie	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 1,7$	122
14	Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 1,4$	122
15	Zespół Szkół Budowlanych Nr 2	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 9,2$	122
16	Zespół Szkół Mechanicznych nr 3	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 7,3$	122
17	Zespół Szkół Elektrycznych Nr 2	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 7,1$	122
18	XXI Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,9$	124
19	II Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,8$	124
20	V Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,7$	124
21	I Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,7$	124
22	VI Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,6$	124
23	XXVIII Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,6$	124
24	VII Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,5$	124
25	XX Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,3$	124
26	XIII Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,0$	124
27	X Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 2,0$	124
28	XXVII Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 1,8$	124
29	VIII Liceum Ogólnokształcące	Powierzchnia na 1 ucznia $m^2 \cdot 1,5$	124

W przypadku szkół podstawowych i gimnazjów, cechą charakterystyczną dla niektórych jednostek był brak sali gimnastycznej o powierzchni $> 100 m^2$. Także brak pomieszczenia do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego charakterystyczny jest dla niektórych szkół ponadgimnazjalnych.

W przypadku niektórych szkół ponadgimnazjalnych cechą charakterystyczną jest niski metraż na 1 ucznia. Taki parametr może wpływać na niższy komfort i efektywność pracy ucznia. W przypadku podejmowanych zmian modernizujących architekturę sieci szkół ten czynnik powinien być uwzględniony przy likwidacji szkół.

Z drugiej strony w tej kategorii szkół wystąpiły też 3 jednostki, w których metraż na 1 ucznia jest większy niż $7 m^2$. Utrzymanie w dłuższej perspektywie tak dużej, niezagospodarowanej powierzchni może generować niepotrzebne koszty.

I.3. Wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, multimedialny.

[Ryzyko dotyczące wyposażenia szkół w sprzęt dydaktyczny ma stosunkowo niski stopień oddziaływania. Na tle ww. ryzyk jest ono możliwe do niwelacji poprzez doposażenie stosunkowo mniejszym nakładem środków finansowych].

W ramach analizy tego ryzyka ocenie poddane zostały przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja. Jednostki, które cechuje najniższy stopień wyposażenia w sprzęt zawiera poniższa tabela.

Tabela 3 Grupa ryzyk dotyczących infrastruktury szkół - wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, multimedialny.

Lp.	Nazwa szkoły, przedszkola	Opis	Źródło [str. Audytu]
I	Przedszkola		
1	Przedszkole nr 102	Na wyposażeniu tylko kserograf	41
2	Przedszkole nr 97	Na wyposażeniu tylko kserograf	41
3	Przedszkole nr 162	Na wyposażeniu tylko odtwarzacz DVD	41
4	Przedszkole nr 98	Na wyposażeniu tylko odtwarzacz DVD	41
5	Przedszkole nr 148	Brak wyposażenia	41
6	Przedszkole nr 34	Brak wyposażenia	41
II	Szkoły podstawowe		
1	Szkoła Podstawowa Nr 141	Na wyposażeniu 10 szt. sprzętu	71
2	Szkoła Podstawowa Nr 142	Na wyposażeniu 10 szt. sprzętu	71
3	Szkoła Podstawowa Nr 111	Na wyposażeniu 8 szt. sprzętu	71
4	Szkoła Podstawowa Nr 54	Na wyposażeniu 6 szt. sprzętu	71
III	Gimnazja		
1	Gimnazjum Nr 30	Na wyposażeniu 9 szt. sprzętu	72
2	Gimnazjum Nr 5	Na wyposażeniu 9 szt. sprzętu	72
3	Gimnazjum Nr 3	Na wyposażeniu 8 szt. sprzętu	72
4	Gimnazjum Nr 76 Sportowe	Na wyposażeniu 5 szt. sprzętu	72

Niewielka ilość wyposażenia w sprzęt lub jego brak (w przypadku dwóch przedszkoli) może wpływać na jakość nauczania. Ta kategoria ryzyk jest analizowana w kolejnej grupie.

Kategoria II. Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły.

Ta kategoria ryzyk zawiera tzw. „miękkie” zagrożenia związane z jakością nauczania oraz poziomem rozwoju zawodowego nauczycieli. Są one fundamentalne z punktu widzenia oceny rezultatu funkcjonowania szkół. Niska jakość nauczania może być kryterium podejmowania działań modernizacyjnych z uwzględnieniem tych szkół, których ten parametr dotyczy.

II.1. Jakość nauczania

a) Jakość nauczania w szkołach podstawowych – wyniki sprawdzianu po VI klasie

[Ryzyko związane z niskim poziomem nauczania w szkole podstawowej oparte na wynikach sprawdzianu szóstoklasistów. W przypadku niezadawalających wyników na poziomie poszczególnych szkół, jednostki te mogą w pierwszej kolejności podlegać procesom modernizacyjnym].

Krakowskie podstawowe szkoły samorządowe osiągają stosunkowo dobre wyniki nauczania na tle innych szkół w województwie i kraju. W poniższej tabeli przedstawione są szkoły z najniższymi wynikami sprawdzianu po VI klasie.

Tabela 4 Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły- jakość nauczania w szkołach podstawowych

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka – średni wynik testu [pkt]	Źródło [str. Audytu]
1	Szkoła Podstawowa nr 74	22,90	74
2	Szkoła Podstawowa nr 141 (przy ZSO nr 52)	23,70	74
3	Szkoła Podstawowa nr 52	23,96	74
4	Szkoła Podstawowa Nr 66	24,00	74
5	Szkoła Podstawowa nr 133	24,41	74
6	Szkoła Podstawowa nr 142	24,45	74
7	Szkoła Podstawowa nr 29	24,54	74
8	Szkoła Podstawowa nr 132	24,67	74
9	Szkoła Podstawowa nr 10	24,95	74
10	Szkoła Podstawowa nr 16	25,23	74
11	Szkoła Podstawowa nr 101	25,35	74

Uwaga. Oprócz samorządowych szkół podstawowych w tej kategorii zagrożeń znalazła się też Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Istota”, jako szkoła wymagająca pomocy.

b) Jakość nauczania w gimnazjach – wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej (EWD)

[Ryzyko związane z niskimi wynikami egzaminacyjnymi i/lub niską efektywnością nauczania].

W oparciu o metodologię EWD (szczegółowo opisaną w „Audycie Startowym”) do tego rodzaju zagrożeń zaliczone zostały szkoły niewykorzystanych możliwości (gimnazjum nie wykorzystuje potencjału uczęszczających do niej uczniów) oraz szkoły wymagające pomocy (gimnazja o niskich wynikach egzaminacyjnych i niskiej efektywności nauczania). Ich zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły- jakość nauczania w gimnazjach

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka	Źródło
1	Gimnazjum nr 5	Szkoła nie wykorzystuje potencjału uczęszczających do niej uczniów	77

2	Gimnazjum nr 30	Szkoła wymagająca pomocy	80
3	Gimnazjum nr 51	Szkoła wymagająca pomocy	80
4	Gimnazjum nr 27	Szkoła wymagająca pomocy	80
7	Gimnazjum nr 20	Szkoła niewykorzystanych możliwości	85
8	Gimnazjum nr 17	Szkoła nie wykorzystuje potencjału uczęszczających do niej uczniów	85
9	Gimnazjum nr 19	Szkoła nie wykorzystuje potencjału uczęszczających do niej uczniów	85
11	Gimnazjum nr 50	Szkoła niewykorzystanych możliwości	88
12	Gimnazjum nr 40	Szkoła wymagająca pomocy	88
13	Gimnazjum nr 43	Szkoła wymagająca pomocy	88
14	Gimnazjum nr 44	Szkoła wymagająca pomocy	88
15	Gimnazjum nr 45	Szkoła wymagająca pomocy	88
16	Gimnazjum nr 49	Szkoła wymagająca pomocy	88

Uwaga. Oprócz samorządowych gimnazjów w tej kategorii zagrożeń znalazło się też Niepubliczne Gimnazjum Ogólnokształcące Szkoły Sportowej Piłki Nożnej, jako szkoła wymagająca pomocy.

c) Jakość nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych –wyniki egzaminów maturalnych

[Ryzyko niskiej jakości nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych zostało zidentyfikowane w oparciu o średnie wyniki egzaminu maturalnego (z części pisemnej) z języka polskiego i matematyki].

W przypadku liceów samodzielnych, do jednostek ryzyka zakwalifikowane zostały szkoły, w których średnie wyniki matury kształtowały się na poziomie poniżej 50 % z j. polskiego i poniżej 40 % z matematyki. Natomiast w przypadku ZSZ – te szkoły, w których średnie wyniki matury kształtowały się na poziomie poniżej 40 % z j. polskiego i poniżej 30 % z matematyki

Tabela 6 Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły - jakość nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka	Źródło [str. Audytu]
1.	XXXI Liceum Ogólnokształcące	49% - j. polski, 27% - matematyka	131
2.	XVI Liceum Ogólnokształcące	49% - j. polski	131
3.	XXI Liceum Ogólnokształcące	37% - matematyka	131
4.	XXIX Liceum Ogólnokształcące	33% - matematyka	131
5.	Technikum Mechaniczne Nr 17 (ZS Mechanicznych nr 3)	39% - j. polski	131
6.	Technikum Ekonomiczno - Handlowe Nr 6 (ZS Ekonomicznych nr 3)	35% - j. polski	131
7.	Technikum Przemysłu Spożywczego Nr 22 (ZS Przemysłu Spożywczego)	33% - j. polski, 26% - matematyka	132
8.	Technikum Odzieżowego Nr 18 (ZS Odzieżowych nr 1)	29% - matematyka	132
9.	Technikum Inżynierii Środowiska nr 13 (ZS)	26% - matematyka	132

Inżynierii Środowiska i Melioracji)		
-------------------------------------	--	--

II.2. Struktura zawodowa nauczycieli – odsetek nauczycieli dyplomowanych

[Ryzyko związane ze strukturą zawodową według stopnia awansu nauczycieli, co ma bezpośredni wpływ na jakość nauczania].

Struktura zawodowa krakowskich nauczycieli szkół samorządowych oparta na stopniach awansu zawodowego wskazuje na duży potencjał na tle innych szkół w regionie i w kraju. W poniższej tabeli zawarte zostały te szkoły, w których odsetek nauczycieli dyplomowanych jest niższy na tle porównywanych jednostek w Krakowie.

Tabela 7 Grupa ryzyk dotyczących jakości usług świadczonych przez szkoły- struktura zawodowa nauczycieli

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka – odsetek nauczycieli dyplomowanych	Źródło [str. Audytu]
1	Zespół Szkół Mechanicznych Nr 4	30,3%	113
2	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Przemysłu Skórzanego	31,3%	113
3	Zespół Szkół Nr 1	43,9%	113
4	Zespół Szkół Łączności	46,4%	113
5	XXIX Liceum Ogólnokształcące	24,0%	114
6	VI Liceum Ogólnokształcące	43,8%	114
7	IX Liceum Ogólnokształcące	48,1%	114
8	XIV Liceum Ogólnokształcące	48,5%	114
9	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 12	35,8%	115
10	Zespół Szkół Nr 2	36,4%	115
11	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 16	37,5%	115

Kategoria III. Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług.

III.1. Koszt kształcenia jednego ucznia – najwyższy poziom wydatków w danej kategorii szkół

[Ryzyko relatywnie dużych nakładów finansowych na kształcenie ucznia, odbiegające od średniej, przy której wysokości inna szkoła osiąga podobne (lepsze) wyniki nauczania].

Poniższa tabela zawiera wykaz szkół, które w swoich rodzajach osiągają najwyższy poziom wydatków na 1 ucznia.

Tabela 8 Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług - koszt kształcenia jednego ucznia

Lp.	Nazwa szkoły	Opis potencjalnego ryzyka – wskaźnik w [zł/1uczeń]	Źródło [str. Audytu]
1	Szkoła Podstawowa Nr 16	9 798	231
2	Gimnazjum nr 31	13 032	232
3	XXIX Liceum Ogólnokształcące	8 484	232

Szczegółowy rozkład kosztów zawierają wykresy w „Audycie Startowym”. Zawarte w nich dane mogą być pomocne do indywidualnej oceny poszczególnych szkół.

III.2. Liczba uczniów przypadających na 1 etat nauczyciela w zespołach szkół zawodowych i liceach samodzielnych.

[Ryzyko ponadnormatywnego zatrudnienia nauczycieli, wpływ na ekonomikę kosztów pracy].

Tabela 9 Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług - liczba uczniów przypadających na 1 etat nauczyciela

Lp.	Nazwa szkoły, placówki	Opis potencjalnego ryzyka - niska liczba uczniów /1 nauczyciel.	Źródło [str. Audytu]
1	XXXI Liceum Ogólnokształcące	7,9	118
2	XXIX Liceum Ogólnokształcące	8,7	118
3	XVI Liceum Ogólnokształcące	9,7	118
4	Zespół Szkół Łączności	9,6	117
5	Zespół Szkół Budowlanych nr 2	9,6	117
6	Zespół Szkół Poligraficzno-Księgarskich	9,4	117
7	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Przemysłu Skórzanego	8,8	117
8	Zespół Szkół Elektrycznych nr 2	8,4	117
9	Zespół Szkół Odzieżowych nr 1	8,4	117
10	Zespół Szkół Elektrycznych nr 1	7,9	117

11	Zespół Szkół nr 1	7,3	117
----	-------------------	-----	-----

Z uwagi na wyniki analizy trendów demograficznych, restrukturyzacji winna ulec ilościowa struktura zatrudnienia zarówno stanowisk nauczycielskich, jak i obsługi. W niektórych przypadkach konieczne jest rozważenie konieczności likwidacji szkół.

III.3. Tendencja w zmianach demograficznych – udział uczniów klas pierwszych

[Ryzyko niewykorzystania potencjału ludzkiego i infrastrukturalnego szkół spowodowane niskim zainteresowaniem usługami edukacyjnymi; może wynikać z niskiego zainteresowania profilem szkoły, jakości nauczania, obserwowanych zmian demograficznych].

Analizie poddane zostały szkoły ponadgimnazjalne. Poniższe zestawienie wskazuje te szkoły, w których udział uczniów klas pierwszych jest niższy niż średnio w danym typie szkół. Odnosząc to do zachodzących zmian demograficznych – można przyjąć, iż wskazuje to na malejące zainteresowanie danym typem szkoły.

Tabela 10 Grupa ryzyk dotyczących poziomu efektywności kosztowej świadczonych usług - tendencja w zmianach demograficznych

Lp.	Nazwa szkoły, placówki	Opis potencjalnego ryzyka.	Źródło [str. Audytu]
1	Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych i Gospodarki Wodnej	Niski udział „pierwszoklasistów” – 22%	110
2	Zespół Szkół PGNiG	Niski udział „pierwszoklasistów” – 21,8%	110
3	Zespół Szkół Ekonomicznych nr 3	Niski udział „pierwszoklasistów” – 21,7%	110
4	Zespół Szkół Elektrycznych nr 2	Niski udział „pierwszoklasistów” – 20,6%	110
5	XXXI Liceum Ogólnokształcące	Niski udział „pierwszoklasistów” – 24,4%	111

Kategoria IV. Grupa ryzyk dotyczących nadmiernej podaży miejsc w danego typu placówkach

IV.1. Suma miejsc oferowanych przez samorządowe i niesamorządowe szkoły i placówki w poszczególnych dzielnicach przekracza zapotrzebowanie na te miejsca w odniesieniu do danego typu szkół/placówek

[Ryzyko zaspokojenia potrzeb w zakresie miejsc w danym typie szkół przez podmioty niesamorządowe, przy jednoczesnym osiągnięciu podobnych wyników nauczania].

Poniższa tabela zawiera wykaz dzielnic, w których liczba niesamorządowych podmiotów edukacyjnych osiąga zbliżony lub wyższy wskaźnik niż liczba podmiotów samorządowych. (W zestawieniu nie uwzględniono dzielnic, w których wskaźnik ten nie jest wysoki.)

Lp.	dzielnica	przedszkola		szkoły podstawowe		gimnazja		licea		technika	
		sa m or z ą d o w e	ni es a m or z ą d o w e	sa m or z ą d o w e	ni es a m or z ą d o w e	s a m o r z ą d o w e	n i es a m o r z ą d o w e	s a m o r z ą d o w e	n i es a m o r z ą d o w e	s a m o r z ą d o w e	n i es a m o r z ą d o w e
1	I Stare Miasto			6	7	4	10	8	10		
2	II Grzegórzki	7	6								
3	III Czerwony Prądnik					3	3	1	1		
4	IV Biały Prądnik	15	14								
5	VI Bronowice					2	2	2	1		
6	VII Zwierzyniec	5	8	4	4	1	2				
7	VIII Dębinki	15	18								
8	IX Łagiewniki – Borek Fałęcki	3	3								
9	X Swoszowice			3	2	1	2				
10	XI Podgórze Duchackie					2	1	1	1		
11	XII Bieżanów - Prokocim							2	1		
12	XIV Czyżyny	3	3			1	1				
13	XV Mistrzejowice					2	1	1	1		
14	XVI Bieńczyce							2	1	1	2
15	XVII Wzgórze Krzesławickie	4	3								

Chociaż powyższe zestawienie odnosi się do liczby szkół i placówek, a nie do liczby oferowanych przez nie miejsc w tych szkołach i placówkach – prezentujemy je, bowiem z jednej strony to zestawienie obrazuje zachodzącą dynamikę, z drugiej zaś – pokazuje, że zjawisko staje się co raz bardziej powszechne i nie można go ignorować.

Ciągle poszerzająca się oferta podmiotów niesamorządowych tworzy też nową jakość. W nieodległej przyszłości system edukacji w Krakowie może znaleźć się w sytuacji, w której spadek liczby uczniów w szkołach samorządowych, wynikający z przyczyn demograficznych może zostać dodatkowo pogłębiony „odpływem” uczniów do placówek niesamorządowych.

Określone i zanalizowane powyżej obszary ryzyka wskazują na zagrożenia jakie mogą, w przypadku zwiększenia pojedynczego stopnia natężenia lub kumulatywnego nałożenia się kilku ryzyk, wpływać na proces decyzyjny potencjalnej restrukturyzacji sieci szkół.

Z uwagi na liczebność poszczególnych typów szkół oraz możliwości pozyskania danych w niniejszej części zdiagnozowane zostały trzy kategorie ryzyk, których potencjalne skutki mogą oddziaływać na proces edukacji w krakowskich szkołach samorządowych.

Przyporządkowanie szkół do poszczególnych rodzajów ryzyk nie jest równoznaczne z negatywną oceną danej jednostki. Powinno być natomiast wskazówką do podejmowania działań doskonalących minimalizujących potencjalne negatywne skutki funkcjonowania w wymiarze instytucjonalnym jak i przede wszystkim jakości nauczania.

Rekomendacje

Z informacji przedstawionych w poprzednich częściach niniejszego dokumentu, a także na podstawie danych zawartych w dokumencie „Audyt startowy” i zgodnie ze wskazaniami zawartymi w „Strategii rozwoju edukacji...” należy przyjąć, że:

1. Z danych demograficznych wynika, że w latach 2017 – 2018 osiągnięty zostanie szczyt wzrostu zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach i szkołach podstawowych Krakowa. Będzie on jednak niewielki i wyniesie odpowiednio 12% w stosunku do zapotrzebowania dzisiejszego w przedszkolach i niespełna 20% w stosunku do stanu dzisiejszego w szkołach podstawowych. Rozkład zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach i szkołach podstawowych w poszczególnych rejonach Krakowa jest nierównomierny. Zapotrzebowanie na miejsca w szkołach podstawowych największe będzie w Krowodrzy (Dz.V) i w Podgórzu (Dz.XIII), zaś najmniejsze w Nowej Hucie (Dz.XVIII). Z faktycznej liczby urodzeń wynika, że zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach do roku 2013 będzie dość radykalnie zmniejszać się we wszystkich rejonach miasta, lecz z prognoz Urzędu Statystycznego wynika, że w perspektywie kolejnych lat będzie ono wzrastać.
2. We wszystkich innych grupach wiekowych do roku 2018 obserwować będziemy spadek zapotrzebowania na miejsca w szkołach. Oznacza to, że w perspektywie do 2018 roku, ze względów demograficznych nie będzie zachodziła konieczność rozwijania sieci szkół i przedszkoli. Przeciwnie – obserwować będziemy nadmiar miejsc (w stosunku do stanu obecnego), bowiem wzrosty, o których mowa w punkcie pierwszym będą mniejsze niż opisane tu spadki. Sytuacja ta będzie jednak wymagała zmian w obecnie istniejącej sieci. Dość prawdopodobna wydaje się potrzeba zmian organizacyjnych, łączeń, przeniesień lub wręcz likwidacji niektórych szkół i przedszkoli.
3. Przed podjęciem ostatecznej decyzji o zmianach organizacyjnych należy przeprowadzić odpowiednie analizy demograficzne w odniesieniu do każdej szkoły czy przedszkola. Należy także jednak brać pod uwagę inne względy. W pierwszej kolejności – współistnienie w danej szkole czy przedszkolu sprzężenia kilku ryzyk, o których mowa była w poprzednich częściach niniejszego dokumentu.

4. W celu poprawy stanu bazy edukacyjnej – należy opracować szczegółowy plan poprawy zaplecza materialnego szkół i przedszkoli, uwzględniający z jednej strony możliwości finansowe Krakowa, z drugiej zaś – poszczególne ryzyka szerzej opisane poprzednio.
5. Z przedstawionych danych wynika, że pewne obszary rezerw tkwią w sposobie organizowania pracy przez poszczególne przedszkola, szkoły i inne placówki. Analiza tych rezerw oraz sposobu ich wykorzystania powinna być przedmiotem dwustronnych uzgodnień pomiędzy organem prowadzącym a dyrektorem danej jednostki. Sprzyjać optymalizacji wykorzystania rezerw będzie postulowane w „Strategii...” usamodzielnienie kompetencyjne dyrektorów, proponowane zarządzanie przez cele oraz materiał analityczny rzetelnie opracowany dla każdego przedszkola, szkoły i placówki. Posługując się danymi zagregowanymi, stwierdzić należy, że potencjalne rezerwy tkwią z pewnością w obszarach lepszego zorganizowania nauczania indywidualnego, organizacji pracy stołówek szkolnych oraz zasad, organizacji pracy i sposobu działania Młodzieżowych Domów Kultury i placówek poradnictwa pedagogiczno-psychologicznego. Także proponowane w „Strategii...” tworzenie Dzielnicowych Grup Edukacyjnych (GEEd) sprzyjać będzie optymalizacji wykorzystania kadry, szczególnie w przypadkach, gdzie ze względu na zmniejszającą się liczbę uczniów, zatrudnieni w danej szkole nauczyciele nie będą mogli wypełnić w tej szkole swego pensum godzin dydaktycznych.
6. W celu zoptymalizowania wydatków, proponujemy, by dokonując zmian w sieci szkolnej, uwzględniać kilka kluczowych z punktu widzenia kosztów, wskaźników. Wskaźniki te określają (w zależności od rodzaju) minimalne lub maksymalne wartości, których przekroczenie radykalnie zwiększa koszty prowadzenia działalności przez dany typ szkoły lub przedszkola. Proponujemy także wartości optymalne niektórych wskaźników. Ich osiągnięcie w danej szkole gwarantuje optymalizację kosztów ze względu na dany wskaźnik. Wskaźniki, o których tu mowa przedstawia tabela nr 11. Katalog kilku kluczowych, przedstawionych przez nas wskaźników nie jest zbiorem zamkniętym i Miasto może go rozszerzać uwzględniając zmieniające się uwarunkowania.

Tabela 11 Kluczowe wskaźniki dot. organizacji szkół i przedszkoli

wskaźnik		przedszkola	szkoły podstawowe	gimnazja	kształcenie ogólne w szkołach ponadgimnazjalnych
liczba uczniów w szkole (placówce)	minimalna	zgodnie z przepisami	150	100	100
	maksymalna	X	X	X	X
	optymalna	X	X	X	X
Liczba uczniów w klasie (oddziale)	minimalna	20	20	20	22
	maksymalna	25	30	30	32
	optymalna	25	24	24	24
Liczba uczniów w oddziale świetlicy	minimalna	X	X	X	X
	maksymalna	X	X	X	X
	optymalna	X	26	26	X

Na stronie www.mf.gov.pl/index.php?const=5&dzial=27428&wysw=84&sub=sub2 wybierając zakładki Budżet zadaniowy/Baza mierników – znaleźć można Kartę opisu mierników dla Funkcji 3. Edukacja, wychowanie i opieka. Karta ta, zawierająca 126 mierników, ma zastosowanie przy konstruowaniu budżetu zadaniowego Państwa. Może być także przydatna (a przynajmniej niektóre z jej mierników) przy konstruowaniu budżetu zadaniowego dla edukacji w Krakowie. Może ona także być pomocna przy określaniu innych wskaźników, niż podane w tabeli nr 11.